

Beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi

Hüseyin Ünlü¹

Bendü Güven Karahan²

Özet

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarının tespit edilmiştir. Araştırmaya, dört farklı üniversiteden toplam 133 beden eğitimi öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyet ve yaş değişkenleri ile okul deneyimi derslerine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Buna karşın okul deneyimi dersi için devam ettikleri uygulama okulunun imkânlarına göre yapılan karşılaştırmada ve öğrenim gördükleri üniversiteye göre yapılan karşılaştırmalarda ise anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi; beden eğitimi öğretmen adayı; okul deneyimi

The investigation of the preservice physical education teachers' attitudes to the school experiences course

Hüseyin Ünlü¹

Bendü Güven Karahan²

Abstract

The purpose of this study is to determine the attitude of preservice physical education teachers to the school experiences course. To this study 133 preservice physical education teachers from four different universities taken in part. In the study there is no find any differences with age and sexuality. In accordance with it is found that meaningful differences school opportunities which they continue for school experiences lesson and preservice teachers' universities.

Key words: Physical education; preservice physical education teacher; physical education teacher; school experince lessons

1 Aksaray Üniversitesi, BESYO (hunlu@aksaray.edu.tr)

2 Başkent Üniversitesi, Spor Bilimleri Bölümü (bguven@baskent.edu.tr)

Giriş

Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programı iki bileşenden oluşmaktadır. Birinci bileşen kuramsal yanı ağır basan ve fakültede yürütülen derslerden, ikinci bileşen uygulama ağırlıklı ve uygulama okulunda gerçekleştirilen derslerden oluşmaktadır. Okul Deneyimi I, Okul Deneyimi II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini içeren uygulama ağırlıklı dersler, okul uygulama çalışmaları olarak tanımlanmaktadır (Sağ, 2008: 1).

Nitelikli öğretmen yetiştirmede hizmet öncesi eğitim programlarının önemli bir yeri vardır. Öğretmen adayının hizmet öncesinde, mesleği tanıma ve meslekî yeterlik kazanma açısından uygulama çalışmalarının önemi büyüktür. Türkiye'de, YÖK/Dünya Bankası tarafından desteklenen Millî Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) kapsamında, hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarında yeni düzenlemeler yapılmıştır. 1998-1999 öğretim yılına kadar kuramsal ağırlıklı olan bu programlar, eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile uygulama ağırlıklı hâle getirilmiştir (Alakuş ve ark., 2005).

Bu amaçla üniversitelerin öğretmen yetiştiren bölümlerinde uygulamaya yönelik olarak; okul deneyimi I, II ve öğretmenlik uygulaması olmak üzere toplam üç farklı dönemde bu dersler okutulmaya başlanmıştır (Topkaya ve Yalın, 2005).

Öğretmen yetiştirme programlarında yer alan bilgi beceri ve tutumların mesleki bir ortamda kullanılabilmesini büyük ölçüde öğretmenlik uygulaması sağlar. Öğretmenlik uygulaması meslek ile ilgili kuramsal bilgilerin uygulamaya dönüştürüldüğü önemli bir etkinliktir. Öğretmen adaylarının mesleğe atılmadan önce çalışacakları ortamı tanımaları gerekir (Küçükahmet, 1993; Gökalp, 2007). Öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik bu dersler aracılığıyla öğretmenlik mesleğine yönelik deneyimler kazanmaları amaçlanmıştır (Yeşil ve Çalışkan, 2006).

Okul deneyimi uygulamalarının, öğretmen adaylarına meslekî katkılar sağladığından söz etmektedir. Bu katkılar; (1) meslekî kararlara dayanak hazırlama, (2) meslekî hazırlığı geliştirme, (3) olgun meslekî gayeler geliştirme, (4) kuramlar ve kavramlarla ilgili anlayışlar geliştirme, (5) kavram ve kuram anlayışını kuvvetlendirme, (6) meslekî tekniklerin uygulanmasında beceriler geliştirme, (7) sezgi ve muhakemeyi geliştirme şeklinde sıralanmaktadır (Alakuş ve ark., 2005; Alkan 1987: 10).

1998-99 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinin programlarında yer alan okul deneyimi dersiyle öğretmen adaylarının, okul örgütü ve yönetimi ile okullardaki günlük yaşamı tanınması, eğitim ortamlarını incelemesi, ders dışı etkinliklere katılma deneyimli öğretmenleri görev başında gözlemesi, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışması, kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanması ve onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemeleri amaçlanmıştır (MEB, 1998).

Bu derslerden, Okul Deneyimi I ve II dersleri 1998–1999 öğretim yılından itibaren üniversitelerin öğretmen yetiştiren bölümlerinde okutulmaya başlanmış, ancak özellikle Okul Deneyimi I dersinin uygulamasında çeşitli sorunlar yaşanması nedeniyle (Sevim ve Ayas, 2002) 2006 yılında belirlenen yeni YÖK programında Eğitim Fakülteleri ve öğretmen yetiştiren programların, ilk sınıfında yer alan Okul Deneyimi I dersi, bu dönemden kaldırılarak öğretmenlik uygulaması ile beraber son sınıfa aktarılmıştır (Kılınç ve Salman, 2007).

Öğretmen yetiştirme konusundaki çağdaş gelişmeler ve yönelimler, öğretmen yetiştiren programlarında yeniden geliştirilmesi gerekliliğini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, bu araştırmada yenilenen öğretmen YÖK programında birleştirilen ve tek döneme indirilen okul deneyimi dersine yönelik beden eğitimi öğretmen adaylarının duygu, düşünce ve davranışları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Bu araştırmanın örneklemini, 2007–2008 öğretim yılı güz döneminde Hacettepe, Sakarya, Dumlupınar ve Aksaray Üniversitesi beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarında öğrenim gören ve “Okul Deneyimi Dersi” ni alan 133 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri; Kılınç ve Salman (2007) tarafından hazırlanan “Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği” aracılığı ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,94’dür. Ölçek, 14 olumlu, 6 olumsuz toplam 20 maddeden oluşmakta ve 5’li likert ölçeği (5= Tamamen Katılıyorum, 1= Kesinlikle Katılmıyorum) üzerinde değerlendirilmiştir.

Araştırma ölçeği, araştırmacılar tarafından öğrencilere bizzat uygulanmıştır. Verilerin analizinde “t testi, Kruskall Wallis testi ve tek yönlü varyans analizinden” faydalanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 11,5 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problemine göre elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan kız ve erkek beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin değerler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Kız ve Erkek Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Değerler

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Kız	57	3,57	0,51	0,298	0,766
Erkek	76	3,55	0,53		

p>0,05

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan kız öğrencilerin sayısı 57 ve tutum puanları ortalaması $3,57 \pm 0,51$, erkek öğrencilerin sayısı 76 ve tutum puanları ortalaması $3,55 \pm 0,53$ ’dür. Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine devam ettikleri okulun imkânları ile bu derse ilişkin tutumları arasındaki ilişkiye ait değerler tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersinde Devam Ettikleri Okulun İmkânları ile Bu Derse İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Değerler

OKUL İMKÂNLARI	N	\bar{X}	Ss	X^2	p
Yeterli	56	71,56	2	11,29	0,004*
Kısmen Yeterli	69	68,39			
Yetersiz	8	23,06			

***p<0,05**

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların beden eğitimi öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersinde devam ettikleri okulun imkânlarına göre derse ilişkin

Ünlü, H., Güvn Karahan B. (2010). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 7:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Okul imkânlarına göre sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek tutum puanlarının; devam ettikleri okulun imkânlarını yeterli olarak tanımlayan öğrencilerin olduğu ($\bar{X} = 71,56$), bunu kısmen yeterli imkânlara sahip okullara devam eden öğrencilerin tutum puanlarının izlediği ($\bar{X} = 68,39$) ve en düşük tutum puanlarının da; okul deneyimi dersine yetersiz imkânlara sahip okullarda devam ettiğini belirten öğrencilerin ($\bar{X} = 23,06$) sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının yaşlarına göre Okul Deneyimi dersine ilişkin tutumlarına ait değerler Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaşlarına Göre Okul Deneyimi Dersine İlişkin Tutumlarına Ait Değerler

YAŞ	N	\bar{X}	Ss	F
20	5	3,38	0,51	
21	17	3,60	0,58	
22	26	3,56	0,45	
23	27	3,53	0,48	
24	22	3,43	0,56	
25	10	3,53	0,52	0,721
26	8	3,81	0,44	
27	8	3,63	0,63	
28	5	3,91	0,36	
29	5	3,49	0,76	
Toplam	133	3,56	0,52	

* $p > 0,05$

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre okul deneyimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p > 0,05$). Fark olmamaklar birlikte derse ilişkin en yüksek tutum puanı ortalaması 28 yaşındaki öğrencilerde iken en düşük puan ortalaması 20 yaşındaki öğrencilerin puan ortalamalarındadır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre okul deneyimi dersine ilişkin tutum puanlarına ait değerler tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Okul Deneyimi Dersine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Değerler

ÜNİVERSİTE	N	\bar{X}	Ss	X^2	p
Sakarya Üniversitesi	38	82,74			
Dumlupınar Üniversitesi	30	66,62	3	21,81	0,00*
Aksaray Üniversitesi	39	71,42			
Hacettepe Üniversitesi	26	37,81			

* $p < 0,05$

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların devam ettikleri üniversiteye göre Okul Deneyimi dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p < 0,05$). Üniversitelere göre sıra ortalamaları dikkate alındığında en yüksek tutum puanlarının Sakarya Üniversitesi’ne devam eden beden eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin olduğu ($\bar{X} = 82,74$), bunu sırası ile Aksaray Üniversitesi ($\bar{X} = 71,42$), Dumlupınar Üniversitesi ($\bar{X} = 66,62$) ve Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X} = 37,81$) izlediği ortaya çıkmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Beden eğitimi öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek amacı ile yapılan çalışmada, bayan öğretmen adaylarının ortalamalarının $\bar{X} = 3,57+0,51$ olduğu görülürken erkek öğretmen adaylarının ortalamalarının $\bar{X} = 3,55+0,53$ olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmen adaylarının cinsiyetleri açısından tutum puanları arasında bir farklılığa rastlanmamıştır. Buna göre öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik olumlu tutuma sahip olduklarını söyleyebiliriz. Rıza ve Hamurcu (2000) sınıf öğretmeni adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşlerini tespit ettiği çalışmasında da öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Aydın ve arkadaşlarının (2007) yaptığı bir başka çalışmada da öğretmen adaylarının okul deneyimi dersinin yararlı olduğu ve bu çalışmaların verimli olduğu görüşlerini belirttikleri görülmektedir.

Araştırmada, beden eğitimi öğretmeni adaylarının okul deneyimi dersi için gittikleri okulun imkânlarına göre derse ilişkin tutumları arasında yapılan karşılaştırmada istatistiksel

olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre devam ettikleri okulun imkânlarını yeterli olarak tanımlayan öğrencilerin derse daha çok devam ettikleri ve bu derse yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmada, beden eğitimi öğretmeni adaylarının yaş değişkeni açısından bir farklılık olamamakla birlikte, derse ilişkin en yüksek tutum puanı ortalaması ($\bar{X} = 3,91$) 28 yaşındaki öğrencilerde iken en düşük puan ortalaması ($\bar{X} = 3,38$) 20 yaşındaki öğrencilerin puan ortalamalarında olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversiteye göre okul deneyimi dersine ilişkin tutumları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Araştırmada en düşük ortalamayı ($\bar{X} = 37,81$) Hacettepe Üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının aldığı görülmüştür. Bu durum özellikle öğretmen yetiştiren bölümlerin yoğun olduğu illerde yeteri kadar uygulama okulunun olmaması ya da uygulama okullarına düşen öğretmen adayı yoğunluğunun okul deneyimi dersinin ve öğretmenlik uygulamasına yönelik diğer derslerin gerçekleştirilmesindeki en önemli engellerden birisi olarak gösterilebilir. Bu durumun öğretmen adaylarının tutumunu da etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca, okul deneyimi dersine ilişkin üniversitelere göre tutum puanları açısından, en yüksek puana Sakarya Üniversitesindeki beden eğitimi öğretmeni adaylarının sahip olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Alakuş, A. O., Oral, B. ve Mercin, L. (2005). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi- II Uygulamasına İlişkin Algıları. *Milli Eğitim Dergisi*, 168.
- Alkan, C. (1987). *Öğretmenlik Uygulamaları El Kitabı*. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen Adaylarının “Okul Deneyimi II” Dersine İlişkin Görüşleri *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV (II), 75-90.
- Gökalp, M. (2007). Atatürk Üniversitesi Ağrı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Okul Deneyimi Dersini Algılama Düzeyleri. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 56-63.
- Kılınç, A. ve Salman, S. (2007). Okul Deneyimi Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, (1) 23–35.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretmen Yetiştirme Programları ve Uygulamaları*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fak. Matbaası.
- MEB (1998). *Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına Dönük Yönerge (2)*. Ankara: MEB Yayınevi.
- Rıza, E. R. ve Hamurcu, H. (2000). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Görüşleri. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8.
- Topkaya, Z. ve Yalın, M. (2005). Uygulama Öğretmenliğine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1, (1-2), 14-24.
- Sağ, R. (2008). Okul Uygulama Çalışmaları Birimi Neden Kurulmalıdır. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Sevim, S. ve Ayas, A. (2002). Okul Deneyimi-I Etkinliklerinin Yeniden Düzenlenmesi ve Etkililiği. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, Ankara 16–18 Eylül.

Ünlü, H., Güvn Karahan B. (2010). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 7:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

- Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006). Okul Deneyimi I Dersinden Öğrencilerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeyi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 55–72.
- <http://efd.mehmetakif.edu.tr/arsiv/02012008dergi/dosyalar/128%20-%20136.pdf> (09.02.2010 tarihinde alınmıştır).